

ΑΝΑΛΥΤΙΚΟ ΒΙΟΓΡΑΦΙΚΟ ΣΗΜΕΙΩΜΑ

ΠΡΟΣΩΠΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ

Επώνυμο: Χρυσοχοΐδου

Όνομα: Άννα

I. ΣΠΟΥΔΕΣ ΕΙΔΙΚΕΥΣΗΣ

2015: Διδακτορικό Δίπλωμα στον Τομέα του Ιδιωτικού Διεθνούς Δικαίου στη Νομική Σχολή Αθηνών του Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών.

Η διατριβή εκδόθηκε από τον Εκδοτικό Οίκο ΝΟΜΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ με έδρα την Αθήνα.

Τίτλος διατριβής: Επιστροφή και Απόδοση Πολιτιστικών Αγαθών (επιβλέπων Καθηγητής: Ομ. Καθηγητής Βρέλλης Σπυρίδων, Μέλη: Χάρης Παμπούκης, Τσούκα Χρυσάφω).

2018: Μεταπτυχιακό Δίπλωμα Σπουδών Ειδίκευσης στην κατεύθυνση Δημοσίου Δικαίου και Πολιτικής Επιστήμης στη Νομική Σχολή του Δημοκρίτειου Πανεπιστημίου Θράκης.

Τίτλος μεταπτυχιακής διπλωματικής εργασίας: **Η Προστασία των Πολιτιστικών Αγαθών μέσα από τη Νομολογία των Δικαστηρίων** (Επιβλέπων Καθηγητής: Επίκουρος Καθηγητής Τσιρωνάς Αθανάσιος)

2007: Μεταπτυχιακό Δίπλωμα Σπουδών Ειδίκευσης στην κατεύθυνση Διεθνών και Ευρωπαϊκών Σπουδών στη Νομική Σχολή του Δημοκρίτειου Πανεπιστημίου

Θράκης.

Τίτλος μεταπτυχιακής διπλωματικής εργασίας: Ζητήματα Συνέχειας και Διαδοχή Κρατών στην Κεντρική και Νοτιοανατολική Ευρώπη (Επιβλέπων Καθηγητής: Αναπληρωτής Καθηγητής Αντωνόπουλος Κωνσταντίνος)

Η μεταπτυχιακή εργασία εκδόθηκε από τον Εκδοτικό Οίκο Αντ. Ν. Σάκκουλα με έδρα την Αθήνα.

2004: Απόφοιτη του Τμήματος Νομικής Σχολής Θεσσαλονίκης του Αριστοτέλειου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης

1999: Απολυτήριο Λυκείου από το 5ο Λύκειο Βέροιας Ημαθίας με βαθμό άριστα.

ΓΝΩΣΕΙΣ Η/Υ

2017: Πτυχίο UNICERT PRIMARY - επεξεργασία κειμένου/υπολογιστικά φύλλα/υπηρεσίες διαδικτύου/χειρισμός Η/Υ και διαχείριση αρχείων/βάσεις δεδομένων/ παρουσιάσεις.

ΞΕΝΕΣ ΓΛΩΣΣΕΣ

Αγγλικά: Proficiency in English Michigan University και άδεια διδασκαλίας.

Γαλλικά: Certificat De Langue Francaise - B2

Ετήσιο Πρόγραμμα Παιδαγωγικής Κατάρτισης (ΕΠΠΑΙΚ) ΤΗΣ Ανώτατης Σχολής Παιδαγωγικής και Τεχνολογικής Εκπαίδευσης (ΑΣΠΑΙΤΕ), και ήδη Παιδαγωγικό Εκπαιδευτικών Μηχανικών της Σχολής Επιστημών Αγωγής του Εθνικού Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών.

II. ΔΙΔΑΚΤΙΚΗ ΕΜΠΕΙΡΙΑ

Έξι (6) έτη αυτοδύναμη διδασκαλία στην αγγλική γλώσσα σε Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών στο Διεθνές Πανεπιστήμιο της Ελλάδας στο αντικείμενο Ιδιωτικό Διεθνές Δίκαιο, στο Δημόσιο Διεθνές δίκαιο και ειδικότερα στη Διεθνή Προστασία Πολιτιστικής Κληρονομιάς με αξιολόγηση 4.6/5.0.

Ακαδημαϊκό έτος 2022-2023: Αυτοδύναμη διδασκαλία (44 ώρες) εξαμηνιαίου μαθήματος στην αγγλική γλώσσα με αντικείμενο Cultural property regulation and national and

international heritage legislation. International protection of cultural property του Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών με τίτλο «Δίκαιο Τέχνης και Διαχείριση Τέχνης» (MA in Art Law and Arts Management) στο Διεθνές Πανεπιστήμιο της Ελλάδας.

Ακαδημαϊκό έτος 2021-2022: Αυτοδύναμη διδασκαλία (44 ώρες) εξαμηνιαίου μαθήματος στην αγγλική γλώσσα με αντικείμενο **Cultural property regulation and national and international heritage legislation. International protection of cultural property** του Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών με τίτλο «Δίκαιο Τέχνης και Διαχείριση Τέχνης» (MA in Art Law and Arts Management) στο Διεθνές Πανεπιστήμιο της Ελλάδας (Πανεπιστημιακό Κέντρο Διεθνών Προγραμμάτων Σπουδών).

Ακαδημαϊκό έτος 2020-2021: Αυτοδύναμη διδασκαλία(44 ώρες) εξαμηνιαίου μαθήματος στην αγγλική γλώσσα με αντικείμενο **Cultural property regulation and national and international heritage legislation. International protection of cultural property** του Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών με τίτλο «Δίκαιο Τέχνης και Διαχείριση Τέχνης» (MA in Art Law and Arts Management) στο Διεθνές Πανεπιστήμιο της Ελλάδας (Πανεπιστημιακό Κέντρο Διεθνών Προγραμμάτων Σπουδών).

Ακαδημαϊκό έτος 2019-2020: Αυτοδύναμη διδασκαλία (44 ώρες) εξαμηνιαίου μαθήματος στην αγγλική γλώσσα με αντικείμενο **Cultural property regulation and national and international heritage legislation. International protection of cultural property** του Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών με τίτλο «Δίκαιο Τέχνης και Διαχείριση Τέχνης» (MA in Art Law and Arts Management) στο Διεθνές Πανεπιστήμιο της Ελλάδας (Πανεπιστημιακό Κέντρο Διεθνών Προγραμμάτων Σπουδών).

Ακαδημαϊκό έτος 2018-2019: Αυτοδύναμη διδασκαλία (44 ώρες) εξαμηνιαίου μαθήματος στην αγγλική γλώσσα με αντικείμενο **Cultural property regulation and national and international heritage legislation. International protection of cultural property** του Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών με τίτλο «Δίκαιο Τέχνης και Διαχείριση Τέχνης» (MA in Art Law and Economy) στο Διεθνές Πανεπιστήμιο της Ελλάδας (Πανεπιστημιακό Κέντρο Διεθνών Προγραμμάτων Σπουδών).

Ακαδημαϊκό 2017-2018: Συνδιδασκαλία (14 ώρες) εξαμηνιαίου μαθήματος στην αγγλική γλώσσα με αντικείμενο **Artwork transactions-Legal aspects of international trade in arts (dealers, museums, collectors, collection as investment property, auctions, auction houses)** του Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών με τίτλο «Δίκαιο Τέχνης και Διαχείριση Τέχνης» (MA in Art Law and Economy) στο Διεθνές Πανεπιστήμιο της Ελλάδας. (Πανεπιστημιακό Κέντρο Διεθνών Προγραμμάτων Σπουδών).

Ακαδημαϊκό έτος 2017-2018: Αυτοδύναμη διδασκαλία (44 ώρες) εξαμηνιαίου μαθήματος στην αγγλική γλώσσα με αντικείμενο **Cultural property regulation and national and international heritage legislation. International protection of cultural property** του Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών με τίτλο «Δίκαιο Τέχνης και Διαχείριση Τέχνης» (MA in Art Law and Economy) στο Διεθνές Πανεπιστήμιο της Ελλάδας. (Πανεπιστημιακό Κέντρο Διεθνών Προγραμμάτων Σπουδών).

III. ΕΠΙΒΛΕΨΗ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΩΝ ΕΡΓΑΣΙΩΝ

Μέλος τριμελούς επιτροπής επίβλεψης ενενήντα τριών (93) διπλωματικών εργασιών στην αγγλική γλώσσα σε θέματα Ιδιωτικού Διεθνούς, Δημοσίου Διεθνούς Δικαίου, Δικαίου Προστασίας Περιβάλλοντος και Πολιτιστικής Κληρονομιάς, Διαχείρισης της Τέχνης, Ψηφιακής Τέχνης και Προστασίας Πνευματικών Δικαιωμάτων.

2023-2024 Συνεπιβλέπουσα δέκα επτά (17) μεταπτυχιακών διπλωματικών εργασιών στο πλαίσιο του Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών με τίτλο «Δίκαιο της Τέχνης και Διαχείριση της Τέχνης» (MA in Art Law and Arts Management, International Hellenic University - IHU) στην αγγλική γλώσσα:

1. Angeli Evangelia, acuration with AI Prospects, Difficulties and future directionsfor exhibition creation.
2. Bali Sofia Ioanna, Unesco Courier: Choices on modern and Contemporary Art.
3. Christodoulou Iosifina, The evolution and impact of digital poetry, a study of Jason Nelson’s contributions and the creation of a digital poem.
4. Dreliozi Maria, The Evolution of Art Exhibition Spaces: From Salons to Virtual Art Spaces.

5. Gaidartzi Anthi, Copyright Issues Raised by AI-Generated Works.
6. Georgiakaki Chrysi, The Ethical and Economic Implications of Artificial Intelligence in Creative Industries.
7. Glykidou Charitoula, From Virtual Exhibitions to Strategic Management: The evolution of Museums and the Cultural Discourse in the Digital Era.
8. Liouta Nefeli, The role of cultural heritage libraries in the preservation of cultural identity in the digital era: The example of Europeana Sounds (21st century) and the work of John & Alan Lomax for the Library of Congress (20th century).
9. Magiopolou Eleana, Digitality in music: Creation, Marketing and Distribution in the era of social media.
10. Mouratidou Zoi, The Victorious Youth case.
11. Sarakinas Georgios, Looted Art in Greece during the Nazi era.
12. Senglaub Eleanor Claire, UNESCO's Memory of the World Programme: A Comparative Analysis between Greece, the United States, and the Programme's Future Applicability.
13. Siopi Georgia, COPYRIGHT ISSUES ON DIGITIZATION OF CULTURAL HERITAGE
14. Stavropoulou Paraskevi, Selling fine art: digital aspects and auction houses.
15. Svolopoulou Iliana, Intellectual property rights under an employment contract
16. Trasani Spiliani Klarissa, Digital Replicas, Cultural Diplomacy, and the Preservation of Cultural Heritage: The Case of the Elgin Marbles.
17. Vyzovitou Evfrosyni, Refik Anadol's Algorithmic Narrative Transfiguration of Collective Memory in Art and the Relationship between Human and the Machine.

2022-2023 Επιβλέπουσα μίας (1) διπλωματικής εργασίας και συνεπιβλέπουσα έξι (6) μεταπτυχιακών διπλωματικών εργασιών στο πλαίσιο του Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών με τίτλο «Δίκαιο της Τέχνης και Διαχείριση της Τέχνης» (MA in Art Law and Arts Management, International Hellenic University - IHU) στην αγγλικά γλώσσα:

1. Didaskalou Georgia, The Blurred boundaries of fashion and art: Exhibiting fashion through cultural lens

2. Lazaridou Paraskevi, How Technology has been utilized in artistic expression in the 20th -21st century: The case study of Techspressionism
3. Michailos Gkikas, Copyright considerations concerning works of architecture: The conflict between the property owner's right and that of the architect.
4. Poulkas Athanasios, Examining the impact of impact of community engagement strategies on visitor experience in cultural institutions
5. Runtolf Ion Alexandros Giompst, Understanding the influence of artificial intelligence art on transaction in the art world
6. Topali Theodora, Digitality and museums, the benefits, the challenges and a case of a non digital museum.

2021-2022 Συνεπιβλέπουσα δώδεκα (12) μεταπτυχιακών διπλωματικών εργασιών στο πλαίσιο του Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών με τίτλο «Δίκαιο της Τέχνης και Διαχείριση της Τέχνης» (MA in Art Law and Arts Management, International Hellenic University - IHU) στην αγγλικά γλώσσα:

1. Bora Paschalia, 3D Printing for Museums: Issues of Intellectual Property and sustainable Development
2. Giachnakis Stylianos Minas, The Utilization of Cultural Heritage Monuments as exhibition sites for contemporary art. Case Study on the Venetian Walls of Heraklion.
3. Koza Stella, Women in the Art and the Art Market
4. Mavromati Glykeria, Moral Rights in the era of internet governancies. The digital death of the author's autonomy.
5. Melachroinou Konstantina, Curating new media art online and offline challenges.
6. Metridi Maria, Museums Policies under warfare: From World War I to present Day examples.
7. Mezopoulou Theano, Art Appropriation and Copyright Implications.
8. Moriki Eleni, Music Management for the New Media events and festivals.
9. Papadopoulou Theofania, Non formal Education and cultural events in the City of Drama.
10. Papoutsi Sofia, Management of Photography Festivals in the Digital Age: Opportunities and Challenges.

11. Patramani Marina, Brand Development in the Cultural Industry: Branding Fundamentals and Strategies and Cultural Institutions.

12. Tsiota Iliana, The evolution of U.S. originality in copyright law and a comparison with the E.U.

2020-21 Επιβλέπουσα δύο (2) διπλωματικών εργασιών και συνεπιβλέπουσα δέκα πέντε (15) μεταπτυχιακών διπλωματικών εργασιών και στο πλαίσιο του Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών με τίτλο «Δίκαιο της Τέχνης και Διαχείριση της Τέχνης» (MA in Art Law and Arts Management, International Hellenic University - IHU) στην αγγλική γλώσσα:

1. Akritidou Pinelopi, Τίτλος Διπλωματικής: NFTs: The future of the artworks transaction.

2. Ampela Aikaterini, Τίτλος Διπλωματικής: The role of organized crime, terrorism and the Internet in the illicit antiquities trade: The legal perception of the phenomenon. (Supervisor)

3. Baris Antonios, Τίτλος Διπλωματικής: The protection of works after the death of the author.

4. Bati Anna-Aikaterini, Τίτλος Διπλωματικής: Engaging audiences in cultural institutions with (new) digital marketing tools.

5. Chatzistogianni Maria, Τίτλος Διπλωματικής: An analysis of article 17 of the EU 2019/790 Directive.

6. Garyfala Kyriaki, Τίτλος Διπλωματικής: Digital museums, galleries and online platforms in the current art marketplace.

7. Mastoridou Eva – Christina, Τίτλος Διπλωματικής: Legal issues of an art sale agreement.

8. Melachroinou Konstantina, Τίτλος Διπλωματικής: Curating New Media Art: Online and Offline Practices and Challenges

9. Milka Georgia, Τίτλος Διπλωματικής: Time to break the silence: illicit trafficking in cultural objects and the role of private institutions. The contribution of due diligence obligations in the combat of the crime.

10. Ollandezou Evangelia, Τίτλος Διπλωματικής: New media art and copyright for cultural institutions in Greece.

11. Paraforou Maria, Τίτλος Διπλωματικής: Intellectual Property in Music.

12. Sarigiannidou Alexandra, Τίτλος Διπλωματικής: The art and the importance of preserving cultural heritage in the school curriculum of the kindergarten and the elementary school of Greece
13. Siafaka Maria-Anna, Τίτλος Διπλωματικής: Blockchain and the arts.
14. Siarlidou Sofia, Τίτλος Διπλωματικής: Digitality and artistic environments: The case of two orchestras during covid-19 pandemic in terms of their management and marketing practices.
15. Teloni Anastasia, Τίτλος Διπλωματικής: The new related right for publishers according to the EU DSM Directive.
16. Trygousi Eleftheria, Τίτλος Διπλωματικής: Copyright issues pertaining to musical works created by Artificial Intelligence
17. Zacharaki Ioanna, Τίτλος Διπλωματικής: Comparative Study of the 1995 Unidroit Convention and the 1970 Unesco Convention. (Supervisor)

2019-2020: Συνεπιβλέπουσα δέκα πέντε (15) μεταπτυχιακών διπλωματικών εργασιών στο πλαίσιο του Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών με τίτλο «Δίκαιο της Τέχνης και Διαχείριση της Τέχνης» (MA in Art Law and Arts Management, International Hellenic University - IHU) στην αγγλικά γλώσσα:

1. Anastasiadou Konstantina, Τίτλος Διπλωματικής: Funding Artists. The evolution of patronage.
2. Asimaki Panagiota, Τίτλος Διπλωματικής: Legal Aspects Of 3D Printing.
3. Fotou Orestis Konstantinos, Τίτλος Διπλωματικής: Using Mediation and Negotiations in art-related disputes.
4. Iatroulou Maria, Τίτλος Διπλωματικής: Structure and Operational Aspects of Music Industry and Business.
5. Kanoura Aikaterini, Τίτλος Διπλωματικής: Social Media and Cultural Communication of Museums with special reference to Thessaloniki.
6. Kefalidou Anna, Τίτλος Διπλωματικής: The importance of digital art technology for supporting the disabled. Practices for engaging people with disabilities in a museum.
7. Moutou Eleni, Τίτλος Διπλωματικής: “The viability of museums in times of crisis. Management and promotion at internal (development, documentation, storage-preservation) and external level (audience communication).

8. Nousis Sotirios, Τίτλος Διπλωματικής: _Appropriation Art. Fakes. Forgeries and Copies: boundaries, artists' aims, intentions and motives, and the audience's perception. Case studies from the analog to the digital era.
9. Oikonomou Elisavet, Τίτλος Διπλωματικής: Audience Development How to place audiences at the centre of cultural organisations.
10. Papageorgiou Georgia, Τίτλος Διπλωματικής: Collective Management Organizations: Legal And Business Models.
11. Simopoulou Aikaterini, Τίτλος Διπλωματικής: Digitalization of copyright protected works: text and data mining through copyright protection.
12. Sirois Nicole, Τίτλος Διπλωματικής: Aboriginal Artists' Rights and Protection: a Study of Western Australian Law and UNSECO Cultural Conventions.
13. Tassopoulou Antonina, Τίτλος Διπλωματικής: Influenced by digits: a qualitative literature analysis of the sociopolitical and aesthetical impact of digitality in the 21st century, along with a proposed business model of a non-profit digital arts organization.
14. Tsimas Christina, Τίτλος Διπλωματικής: The Future of Art History: Re-imagining Governmental and Other Cultural Policies Concerning Greek Institutions for Modern & Contemporary Art
15. Vinieratou Aikaterini, Τίτλος Διπλωματικής: The Parthenon Marbles; legal arguments for the restitution.

2018-2019: Συνεπιβλέπουσα δέκα επτά (17) μεταπτυχιακών διπλωματικών εργασιών στο πλαίσιο του Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών με τίτλο «Δίκαιο Τέχνης και Διαχείριση της Τέχνης (MA in Art Law and Arts Management, International Hellenic University of Greece-IHU) - στην αγγλική γλώσσα:

1. Akritidou Anthi, Τίτλος Διπλωματικής: Copyright protection and the Internet; effective protection of the author and the right holders online.
2. Alexandrou Eirini, Τίτλος Διπλωματικής: The Influence of Interactive Applications on Museums' Audience Development.
3. Amanatidou Anastasia, Τίτλος Διπλωματικής: Neuroscience and Art.
4. Anastasopoulou Kornilia, Τίτλος Διπλωματικής: Art Galleries History – Establishment - Implementation
5. Chatziliadou Maria, Τίτλος Διπλωματικής: Fashion and cultural heritage

6. Fotopoulou Anna, Τίτλος Διπλωματικής: Art and Cultural Heritage Mediation.
7. Iosifidou Maria Anna, Τίτλος Διπλωματικής: Trafficking and repatriation of illegally removed cultural objects from the region of Western and Central Macedonia.
8. Kotoula Tsampika, Τίτλος Διπλωματικής: Audience Development in Digital Art Environments.
9. Kytani Theodora Τίτλος Διπλωματικής: Audience Engagement in Contemporary Museum Practices
10. Makri Athanasia, Τίτλος Διπλωματικής: Copyright Law and Public Domain.
11. Moysidou Styliani Alkistis, Τίτλος Διπλωματικής: Cultural Sponsorship and Psychotherapeutics.
12. Petridou Aikaterini Τίτλος Διπλωματικής: Ai-Da: The world's first humanoid artificial intelligence artist. What does the invention of robot artists mean for human artists and especially for the female ones?
13. Pistoli Monika, Τίτλος Διπλωματικής: The legalization of looting in the Soviet Union, ISIS and other Regimes in the Middle East
14. Spyrouli Marieta, Τίτλος Διπλωματικής: Deciphering the Art of Appropriation: a holistic perception.
15. Tranta Lvdia. Τίτλος Διπλωματικής: Cyberfeminism in Digital Art
16. Vatousiadi Anastasia, Τίτλος Διπλωματικής: The case of removed Byzantine cultural objects from monasteries in North Greece during the 1st World War
17. Vlachaki – Elaia Stella, Τίτλος Διπλωματικής: Criminalising threats against Tangible Cultural Heritage: the European legal order approach.

2017-2018: Συνεπιβλέπουσα έντεκα (11) μεταπτυχιακών διπλωματικών εργασιών στο πλαίσιο του Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών με τίτλο «Δίκαιο Τέχνη και Διαχείριση Τέχνης MA in Art Law and Arts Management). International Hellenic University - στην αγγλική γλώσσα:

1. Maria Brilaki, Τίτλος Διπλωματικής: Management and promotion of art collections: The different approaches of art between Greece and the United Kingdom
2. Dimitra Dalamagka. Τίτλος Διπλωματικής: Art Management in the Digital Era: a research on the practices of cultural organisations inside Greece and the European Union
3. Pothiti Kannelidi. Τίτλος Διπλωματικής: The Contemporary Art Market: How digital

globalisation is changing the art world

4. Nikoletta Kapelioti, Τίτλος Διπλωματικής: City Branding: A challenging process for Thessaloniki
5. Kesisoglou Ermioni, Τίτλος Διπλωματικής: Museums and their role in International Disputes, Laws and Policies.
6. Kontogianni Nefeli, Τίτλος Διπλωματικής: Protection of cultural Heritage in the event of armed conflict.
7. Rizopoulos Orestis, Τίτλος Διπλωματικής: Protection, Preservation and Promotion of Cypriot Cultural Heritage and Art in the Digital Age.
8. Evaggelia Sfoungari, Τίτλος Διπλωματικής: Τίτλος Διπλωματικής: Preserving a minority's living culture and heritage. A case study for the Christian minority in Buyukada, Instabul
9. Stavropoulos Agathangelos, Τίτλος Διπλωματικής: Intercultural Diplomacy and Law in the past centuries to the digital era.
10. Stergianou Konstantina, Τίτλος Διπλωματικής: The challenges the Digital Reality poses to Copyright – The Intellectual Property issues that arise by the mass digitization.
11. Vizirgianaki Aimilia, Τίτλος Διπλωματικής: Digital Art Tourism, Information and Communication Technologies and Greek Culture: Challenges and Perspectives.

IV. ΑΚΑΔΗΜΑΪΚΗ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ

A. ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΚΑΙ ΔΙΟΡΓΑΝΩΣΗ ΣΥΝΕΔΡΙΩΝ ΣΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΚΑΙ ΑΓΓΛΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ

Συμμετοχή στην επιστημονική επιτροπή συνεδρίων με θέμα το Ιδιωτικό και Δημόσιο Διεθνές Δίκαιο και το Δίκαιο Προστασίας της Πολιτιστικής Κληρονομιάς:

2023: Μέλος της επιστημονικής και οργανωτικής επιτροπής του συνεδρίου του Διεθνούς Πανεπιστημίου της Ελλάδος στις 15.03.2023 με θέμα «Το μοναδικό παγκοσμιο μνημείο του παρθενώνα, ο διαχρονικός συμβολισμός του και η αναγκαιότητα επανένωσης του» με ομιλήτρια την Δρ Έλενα Κόρκα Επίτιμη γενική Διευθύντρια ΥΠΠΟΑ. Μέλη Οργανωτικής Επιτροπής, Αναπληρωτής Καθηγητής Κομνηνός Κόμνιος ΠΑΚΕΔΙΠΣ ΔΙΠΑΕ, Αναπληρωτής Καθηγητής Πανάγος Θεόδωρος ΠΑΚΕΔΙΠΣ ΔΙΠΑΕ, Δρ Άννα

Χρυσοχοΐδου (στην ελληνική γλώσσα).

2022: Μέλος της επιστημονικής και οργανωτικής επιτροπής του συνεδρίου του Διεθνούς Πανεπιστημίου της Ελλάδος στις 15.11.2022 με θέμα «Διαχείριση Πολιτιστικών Μονάδων» με ομιλητή τον Δρ Φώτιο Παπαθανασίου, Διευθυντή του Ιδρύματος Θεοχαράκη. Μέλη Οργανωτικής Επιτροπής, Αναπληρωτής Καθηγητής Κομνηνός Κόμνιος ΠΑΚΕΔΙΠΣ ΔΙΠΑΕ, Αναπληρωτής Καθηγητής Πανάγος Θεόδωρος ΠΑΚΕΔΙΠΣ ΔΙΠΑΕ, Δρ Άννα Χρυσοχοΐδου (στην ελληνική γλώσσα).

Ομιλήτρια στο Συνέδριο του NATO στη Θεσσαλονίκη CCTs IN ARMED CONFLICTS SEMINAR – October 2022 στην αγγλική γλώσσα με θέμα: Protection of Cultural Property in the event of Armed Conflict.

2019: Μέλος της επιστημονικής και οργανωτικής επιτροπής της 2ης Ημερίδας του Διεθνούς Πανεπιστημίου της Ελλάδος με θέμα: **Διαπολιτιστικά δίκτυα της Θεσσαλονίκης** 15.2.2019 Πρόεδρος Οργανωτικής Επιτροπής: Ομότιμος Καθηγητής ΑΠΘ. κ. Αθανάσιος Καΐσης. Μέλη: Δρ Μαρία Τσαντσάνογλου. Αναπλ. Διευθύντρια MoMUS, Δρ Θέμις Βελένη, Δρ Άννα Χρυσοχοΐδου. (στην ελληνική γλώσσα)

2018: Μέλος της τριμελούς οργανωτικής και επιστημονικής επιτροπής της 1ης Ημερίδας του Διεθνούς Πανεπιστημίου της Ελλάδος και του Οργανισμού Πνευματικής Ιδιοκτησίας με θέμα: Πολιτιστική διαχείριση: Θεωρία και Πράξη. 20.4.2018 Πρόεδρος Οργανωτικής Επιτροπής: Ομότιμος Καθηγητής ΑΠΘ. κ. Αθανάσιος Καΐσης, Μέλη: Καθηγήτρια Ειρήνη Σταματούδη, τότε Διευθύντρια Οργανισμού Πνευματικής Ιδιοκτησίας, Δρ Θέμις Βελένη, Δρ Άννα Χρυσοχοΐδου. (στην ελληνική γλώσσα)

2017 Μέλος της οργανωτικής και επιστημονικής επιτροπής της Ημερίδας με θέμα “Μουσειά Σύγχρονης Τέχνης: Πολιτιστική Διαχείριση σε τέσσερις Ενότητες” σε συνεργασία του Διεθνούς Πανεπιστημίου της Ελλάδος με το Κρατικό Μουσείο Σύγχρονης Τέχνης. Πρόεδρος Οργανωτικής Επιτροπής: Ομότιμος Καθηγητής ΑΠΘ. κ. Αθανάσιος Καΐσης. Μέλη: Ανδρέας Τάκης, Επίκουρος Καθηγητής του Τμήματος Νομικής του Α.Π.Θ. και Πρόεδρος του Δ.Σ. του Κρατικού Μουσείου Σύγχρονης Τέχνης, Δρ. Μαρία Τσαντσάνογλου, Διευθύντρια του ΚΜΣΤ, Δρ Άννα Χρυσοχοΐδου. (στην ελληνική γλώσσα).

Διοργάνωση τεσσάρων (4) workshops σε συνεργασία με τον Οίκο Δημοπρασιών Loudos Auctions και τον Θάνο Λούδο, δημοπράτη και ιδρυτή του Loudos Auctions στα πλαίσια της διδασκαλίας του μαθήματος Cultural property regulation and national and international heritage legislation. International protection of cultural property στην αγγλική γλώσσα:

2018 Θεματική: International Trade of works of Art

Ομιλητής: Thanos Loudos Auctioneer & Founder of Loudos Auctions (workshop στην αγγλική γλώσσα)

2019 Auction Houses and Protection of Cultural Property

Συμμετέχοντες: Thanos Loudos Auctioneer&Founder of Loudos Auctions, Jean-Paul Kapudag Gallery Owner, Kapudag Gallery, Istanbul, Turkey, Takis Efstathiou Fine Art Consultant - ex. Guggenheim advisor - New York/Athens (workshop στην αγγλική γλώσσα)

2020 Θεματική: Auction Houses and Art Bussiness

Συμμετέχοντες: Thanos Loudos Auctioneer, Loudos Auctions, Senko Imamura - Asian Art Expert and Customer Services in Live Auctioneers (online bidding platform) - New York, Paul Efstathiou, Director of Contemporary Art at Hollis Taggart Gallery, Chelsea New York and Southport, Connecticut. Tom Noon, CEO & Co Founder of Arcarta (A Due Diligence and Anti-Fraud network for the Art World) (webinar στην αγγλική γλώσσα)

2021 Θεματική: Online Auctions

Συμμετέχοντες: Thanos Loudos Auctioneer, Loudos Auctions, Takis Efstathiou Fine Art Consultant - ex. Guggenheim advisor - New York/Athens. (webinar στην αγγλική γλώσσα)

B. ΔΙΟΡΓΑΝΩΣΗ ΣΥΝΕΔΡΙΩΝ ΣΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΚΑΙ ΑΓΓΛΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ

Συμμετοχή στη διοργάνωση είκοσι πέντε (25) συνεδρίων στο Διεθνές Πανεπιστήμιο

της Ελλάδας στην ελληνική και αγγλική γλώσσα ως Επιστημονική Συνεργάτιδα του ΠΜΣ Art Law and Arts Management.

2025

Greek Illicit Antiquities: Identifications, Claims and Repatriations, 23 Ιανουαρίου 2025.

"Decolonising Museum Collections? Legal and Historical Perspectives", 5 Φεβρουαρίου 2025.

2023

"Συμβάσεις Παραχώρησης", 4 Νοεμβρίου 2023.

"Ξέπλυμα χρήματος" - Ιστορική αναδρομή, σκοπός, δομή και λειτουργία της Αρχής Καταπολέμησης της Νομιμοποίησης Εσόδων από Εγκληματικές Δραστηριότητες, 13. Μαρτίου 2023.

"Το Μοναδικά Παγκόσμιο Μνημείο του Παρθενώνα, ο διαχρονικός συμβολισμός και η αναγκαιότητα της επανένωσής του". 15 Μαρτίου 2023.

2022

«Διαχείριση Πολιτιστικών Μονάδων», 15 Νοεμβρίου 2022.

2021

Transition and Energy Policy organized by International Hellenic University, 15 November 2021.

Enforcement of ICSID awards from a Greek perspective organized by International Hellenic University and POTAMITIS VEKRIS Law Firm, 27 July 2021.

Applications of the Compliance Program according to the GDPR and the Law 4001/2011 for the operation of Energy Markets for Electricity and Natural Gas- The case of Attiki Natural Gas Distribution Company (EDA Attikis) organized by International Hellenic University and EDA-Attikis, 7 July 2021.

Limits to party autonomy in international commercial arbitration organized by New York University (NYU) in cooperation with International Hellenic University (IHU), 19 May 2021.

Lectures by the Black Sea Trade & Development Bank exclusively for the University Center of International Programmes of Studies students, organized by International

Hellenic University and the Black Sea Trade & Development Bank, May 2021.

2019

Salient issues in international commercial and investment arbitration - Σύγχρονα προβλήματα της διαιτησίας (Εσωτερική, διεθνής και επενδυτική διαιτησία) co-organized by the International Hellenic University and the Bar Association 25 and 26 January 2019.

DIS Arbitration Rules organized by the German Arbitration Institute, International Hellenic University, Thessaloniki Chamber of Commerce and Industry, Deutsch-Griechische Industrie- und Handelskammer and Schiedsgerichts-und Mediationsstelle der Deutsch-Griechischen Industrie- und Handelskammer, 6 December 2019.

2018

2nd FICAC South-East European Regional Conference, organized by Thessaloniki Consular Corps, hosted by the International Hellenic University, 22. June 2018.

South-eastern European Energy Market Energy Distribution & Supply - CNG & LNG, about 15 domestic as well as foreign companies, operating in the field of energy market, presented their business plans and achievements, co-organised by the International Hellenic University and South Eastern Energy Forum-Thessaloniki, 14 June 2018.

Symposium of Banking and Capital Markets' Law, co-organized by the International Hellenic University (IHU) and the European Law Students' Association Greece (E.L.S.A.), 12 May 2018.

BioFuels: From production to fuel - "Planting" biofuel, changing energy, co-organized by the International Hellenic University (IHU) and Mrs. Maria Spyraiki, Member of the European Parliament, 21 April 2018.

Current Issues of Banking and Capital Markets Law, organized by the International Hellenic University, the Bar Association of Thessaloniki and the Hellenic Bank Association (H.B.A.), 23 February 2018.

New data protection regime - GDPR - Ways for the better adaptation of businesses to new data", organized by the International Hellenic University, the Thessaloniki Chamber of Commerce and Industry, the Alexander Innovation Zone, the Association

of Industries of Northern Greece and the Center for International and European Financial Law, 22 February 2018.

Technologies, Law and Economy, organized by the International Hellenic University, 27 January 2018.

2017

Renewable Energy Sources & Markets of South-East Europe, organized by the International Hellenic University with the participation of the Regulatory Authority for Energy (R.A.E.), 13 June 2017.

The Proposal of the European Commission for New Common Rules for the Internal Market in Electricity (“Clean Energy for all Europeans”), Moderator: Prof. em. Dr. Athanassios Kaissis, Event speaker: Prof. Dr. Dr. Dres. h.c. Franz Jürgen Säcker, Executive Director of the Institute of Energy and Regulatory Law in Berlin, 3 May 2017.

International Procedural Law – Comparative Topics, Event speaker: Prof. Dr. Christoph A. Kern, LL.M. (Harvard), 28 April 2017.

The European Court of Justice & Arbitration – The Referral Procedure, Event speaker: Prof. Dr. Dr. h.c. mult. Jurgen Basedow, LL.M. (Harvard), 6 April 2017.

The Energy Market in South-Eastern Europe, 28 March 2017.

International Procedural Law – Comparative Topics, Event speaker: Prof. Dr. Christoph A. Kern, LL.M. (Harvard), 28 April 2017.

The European Court of Justice & Arbitration – The Referral Procedure, Event speaker: Prof. Dr. Dr. h.c. mult. Jurgen Basedow, LL.M. (Harvard), 6 April 2017.

2016

Payment Card Fraud Trends Legal Aspects, Moderators: Prof. em. Dr. Athanassios Kaissis, Prof. Dr. Georgios Evangelidis, Event Speakers (indicatively): G. Papaprodromou (Cyber crime Division), M. Skowronek (Europol), G. Moschonas (Hellenic Bank Association), M. Socco (European Commission), P. Lakeman (VISA), Prof. Dr. Vlachavas (AUTH), N. Ornerakis (Eurojust), 22 November 2016.

Γ. Υπεύθυνη Ακαδημαϊκής καθοδήγησης

Συνεργασία με μεταπτυχιακούς φοιτητές ως ακαδημαϊκός μέντορας όλων των

φοιτητών/τριών (60 φοιτητές) του ΠΜΣ Δίκαιο της Τέχνης και Διαχείριση της Τέχνης του Διεθνούς Πανεπιστημίου της Ελλάδος για τα ακαδημαϊκά έτη 2018-2019, 2019-2020, 2020-2021 και 2021-2022, 2023-2024.

VI. ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗ ΕΜΠΕΙΡΙΑ

Δικηγόρος Παρά Πρωτοδίκαις στο Δικηγορικό Σύλλογο Θεσσαλονίκης από 24.08.2006.

Δικηγόρος Παρ' Εφέταις στο Δικηγορικό Σύλλογο Θεσσαλονίκης από 29.10.2021.

Εξωτερικός Συνεργάτης – Δικηγόρος της Εθνικής Τράπεζας της Ελλάδος από τον Οκτώβριο του έτους 2014.

Ακαδημαϊκός Συνεργάτης στο ΠΜΣ Art Law and Arts Management – Δίκαιο της Τέχνης και Διαχείριση της Τέχνης (τίτλος έργου Έσοδα ΠΜΣ Τέχνη Δίκαιο και Οικονομία- Κωδικός Rescom 80254) του Διεθνούς πανεπιστημίου της Ελλάδος από 01.11.2016 μέχρι σήμερα (8 έτη). **Το διοικητικό και επιστημονικό έργο** περιλαμβάνει: **Παροχή γενικής υποστήριξης και συνεργασίας με το διδακτικό προσωπικό και τους επισκέπτες καθηγητές της Σχολής και τη διατήρηση τακτικής επικοινωνίας με τους Μεταπτυχιακούς φοιτητές.**

- Υποστήριξη στη διευθέτηση τρεχόντων ακαδημαϊκών ζητημάτων.
- Διδασκαλία μαθημάτων στο επιστημονικό πεδίο Ιδιωτικό Διεθνές Δίκαιο, Δημόσιο διεθνές Δίκαιο, Προστασία πολιτιστικής κληρονομιάς στην αγγλική γλώσσα στο ΠΜΣ (όπως αναλύθηκε στην ενότητα διδακτική εμπειρία ενότητα Β).
- Μέλος σε τριμελείς επιτροπές επίβλεψης διπλωματικών του ΠΜΣ Art Law and Arts Management (όπως αναλύθηκε στην ενότητα Γ)
- **Οργάνωση του προγράμματος διδασκαλίας του ΠΜΣ** για κάθε ακαδημαϊκό έτος.
- **Συμμετοχή στην οργάνωση συνεδρίων του ΠΜΣ αλλά και του Νομικού Τμήματος Σπουδών του Ιδρύματος** (MA in Art Law and Arts Management, LLM in Transnational and European Commercial Law, Banking Law/ Arbitration/Mediation και MSc in Energy Law, Business, Regulation and Policy).

- **Σύνταξη και προετοιμασία της πρότασης Έκθεσης Πιστοποίησης του ΠΜΣ στη Εθνική Αρχή Ανώτατης Εκπαίδευσης (ΕΘΑΑΕ).**
- Σύνταξη και προετοιμασία εισηγήσεων για την Προσωρινή Γενική Συνέλευση της Σχολής για όλα τα ζητήματα που αφορούν την λειτουργία του ΠΜΣ (εισηγήσεις ανάθεσης διδασκόντων, διδασκόντων, ανάθεσης διδασκαλίας με π.δ. 407, αξιολόγησης διδασκόντων, προϋπολογισμών, εισηγήσεις για βάσεις δεδομένων της βιβλιοθήκης, υποτροφίες κ.α.).
- **Σύνταξη, ενημέρωση και βελτίωση του οδηγού σπουδών, τον εμπλουτισμό της βιβλιοθήκης με συγγράμματα και ηλεκτρονικό εκπαιδευτικό υλικό και την ενημέρωση του περιβάλλοντος τηλεεκπαίδευσης της Σχολής.**
- Επικοινωνία παροχή πληροφοριών σε υποψήφιους φοιτητές αλλά και στους εν ενεργεία φοιτητές, ενημέρωση όσον αφορά τα Μεταπτυχιακά Προγράμματα (χρονική διάρκεια προγραμμάτων, πρόγραμμα μαθημάτων, ύψος και τρόπος καταβολής διδάκτρων, τυπικές προϋποθέσεις εισαγωγής, γνωστικά αντικείμενα, υποχρεώσεις φοίτησης, δυνατότητες χορήγησης υποτροφιών, τρόπος αξιολόγησης και διεξαγωγής εξετάσεων, πρόγραμμα εξετάσεων, γραπτών εργασιών κλπ)
- Συνεργασία με τη Γραμματεία του Ιδρύματος, τους Programme Managers και το IT για την επίλυση διοικητικών ζητημάτων.
- **Συνδρομή στην ανάπτυξη και προώθηση των διεθνών και περιφερειακών σχέσεων του Δι.Πα.Ε. σε θέματα των Π.Μ.Σ με άλλα εκπαιδευτικά και ερευνητικά ιδρύματα, οργανισμούς του δημοσίου και παραγωγικούς φορείς, η οποία επισπεύδεται από τον Επιστημονικά Υπεύθυνο του ΠΜΣ.**
- Συμβολή στην συλλογή των αναγκαίων στοιχείων για την εσωτερική και εξωτερική αξιολόγηση του Διεθνούς Πανεπιστημίου και τη συνδρομή της ΜΟ.Δι.Π. του Δι.Πα.Ε.
- Σύνταξη και αναμόρφωση προϋπολογισμών του ΠΜΣ στο σύστημα Rescom.
- **Συνδρομή στην σύνταξη αιτήσεων συμμετοχής του ΠΜΣ και του Ιδρύματος σε προγράμματα χρηματοδότησης.**

VII. ΔΗΜΟΣΙΕΥΣΕΙΣ-ΣΥΓΓΡΑΦΙΚΟ ΕΡΓΟ

Μελέτες - μονογραφίες (2)

A. Τίτλος έκδοσης:

Επιστροφή και Απόδοση Πολιτιστικών Αγαθών

Σύμβαση Unidroit 1995, Σύμβαση Unesco 19790 , Νομοθεσία ΕΕ

Κλοπή και παράνομη εξαγωγή πολιτιστικών αγαθών

Ενδίκη και εξώδικη επίλυση πολιτιστικών διαφορών

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΝΟΜΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ με έδρα την Αθήνα, έτος έκδοσης 2019 στη σειρά

Μελέτες Ιδιωτικού Διεθνούς Δικαίου και Δικαίου Συναλλαγών

Διευθυντής Σειράς Χάρης Παμπούκης Καθηγητής Νομικής Σχολής Πανεπιστημίου Αθηνών

Πρόλογος: Χάρης Π. Παμπούκης

Σελίδες έκδοσης: 276

Η Βιβλιοπαρουσίαση έγινε από την Καθηγήτρια του Πανεπιστημίου Λευκωσίας Σταματούδη Ειρήνη στο Περιοδικό Δίκαιο Τεχνολογίας και Επικοινωνίας (πρώην Δίκαιο Μέσων Μαζικής Ενημέρωσης και Επικοινωνίας) τεύχος 2/2020, Απρίλιος Μαΐος Ιούνιος 2020, σελίδα 365.

Περιεχόμενο

Η μελέτη είναι αποτέλεσμα επιστημονικής έρευνας στα πλαίσια εκπόνησης διδακτορικής διατριβής στον τομέα του Ιδιωτικού Διεθνούς Δικαίου της Νομικής Αθηνών και έχει θέμα το Ιδιωτικό Διεθνές Δίκαιο Προστασίας των Πολιτιστικών Αγαθών-της Πολιτιστικής Κληρονομιάς. Η μελέτη εξετάζει και αναλύει **την προστασία της Πολιτιστικής Κληρονομιάς σε διεθνές επίπεδο** μέσα από την επιστροφή και την απόδοση των πολιτιστικών αγαθών.

Η επιστροφή και η απόδοση είναι ένα είδος αποκατάστασης, η οποία έχει την έννοια της επαναφοράς των πραγμάτων στην προηγούμενη κατάσταση (status quo ante). Η έννοια της αποκατάστασης αναπτύχθηκε από το Ρωμαϊκό Δίκαιο και έχει παρόμοιο περιεχόμενο και στο σύγχρονο δίκαιο προϋποθέτοντας την παρεβολή ενός νομικά απαράδεκτου γεγονότος και τη σύνδεση του με την έννοια της ευθύνης. Συνδέοντας την αποκατάσταση με τα πολιτιστικά αγαθά και την ιδιαίτερη φύση τους δημιουργούνται πολλά προβλήματα, και θεμελιώνεται ένα νομικό ζήτημα για το ειδικό νομικό καθεστώς που τα διέπει. Αποκατάσταση στην περίπτωση των

πολιτιστικών αγαθών σημαίνει επιστροφή στο νόμιμο ιδιοκτήτη τους. Δυστυχώς όμως μόνο το δέκα τοις εκατό των απολεσθέντων πολιτιστικών αγαθών ανακτάται παγκοσμίως. Μέχρι πρόσφατα η επιστροφή των παρανόμως εξαχθέντων και η απόδοση των κλαπέντων ή υπεξαιρεθέντων πολιτιστικών αγαθών δεν αποτελούσε αυτόνομο και ξεχωριστό νομικό ζήτημα ενώ η απομάκρυνση τους αποτελούσε μια από τις πολλές περιπτώσεις επιστροφής κινητών πραγμάτων στο νόμιμο ιδιοκτήτη τους. Σήμερα όμως η επιστροφή των πολιτιστικών αγαθών αποτελεί ένα αναπτυσσόμενο και ξεχωριστό σύστημα κανόνων του εθνικού και του διεθνούς δικαίου που ορίζεται από τις αρχές του δικαίου και την πρακτική των Κρατών .

Η παρούσα μελέτη εξετάζει **το ισχύον θεσμικό πλαίσιο της προστασίας της πολιτιστικής κληρονομιάς σε διεθνές και ευρωπαϊκό επίπεδο με κατά άρθρο ανάλυση** (σκοπός της σύμβασης, πεδίο εφαρμογής, έννοια πολιτιστικών αγαθών, καλή πίστη, βάρος απόδειξης, δέουσα επιμέλεια, αποζημίωση του καλόπιστου αγοραστή, παραγραφή, υποχρεώσεις των Συμβαλλόμενων Μερών) των παρακάτω συμβάσεων:

- Σύμβαση της Χάγης για την προστασία των πολιτιστικών αγαθών σε περίπτωση ένοπλης σύρραξης (1954).
- Σύμβαση της Unesco σχετικά με τα ληπτέα μέτρα για την απαγόρευση και παρεμπόδιση της παράνομης εισαγωγής, εξαγωγής και μεταβίβαση της κυριότητας πολιτιστικών αγαθών (Παρίσι 1970),
- Σύμβαση του Unidroit για τα κλαπέντα ή παρανόμως εξαχθέντα πολιτιστικά αγαθά (Ρώμη 1995),
- Κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 116/2009 του Συμβουλίου της 18ης Δεκεμβρίου 2008 σχετικά με την εξαγωγή πολιτιστικών αγαθών.
- Οδηγία 2014/60/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 15ης Μαΐου 2014 , σχετικά με την επιστροφή πολιτιστικών αγαθών που έχουν απομακρυνθεί παράνομα από το έδαφος κράτους μέλους.

Αναλύει την προστασία και την διακίνηση των πολιτιστικών αγαθών μέσα από την επιστροφή και την απόδοση των πολιτιστικών αγαθών. Ο όρος επιστροφή αναφέρεται στα παρανόμως εξαχθέντα πολιτιστικά αγαθά και ο όρος απόδοση στα

κλαπέντα. Το περιεχόμενο των παραπάνω εννοιών κατέστη σαφές από τη Σύμβαση του Unidroit του 1995. Οι πολιτιστικές διαφορές με αίτημα την επιστροφή ή την απόδοση ενός αντικειμένου μπορεί να αφορούν Κράτη, νομικά πρόσωπα όπως Μουσεία ή ιδρύματα αλλά και φυσικά πρόσωπα. Οπότε οι διάδικοι εναλλάσσονται ανάλογα με την περίπτωση αρκεί στην υπό κρίση διαφορά να ενυπάρχει το αλλοδαπό στοιχείο¹ που την καθιστά διεθνή διαφορά.

Η μελέτη στο πρώτο μέρος ξεκινά από την ανάλυση της έννοιας του πολιτιστικού αγαθού, της ιδιαίτερης φύσης του και της μοναδικότητάς του. Η σύγκριση με ένα κοινό καταναλωτικό αγαθό είναι αναπόφευκτη αλλά σε κάθε περίπτωση πρέπει να δοθεί έμφαση στο γεγονός ότι το πολιτιστικό αγαθό είναι αναντικατάστατο και η αξία του δεν είναι οικονομική αλλά πολιτιστική οπότε η αποζημίωση ως μέσο αποκατάστασης δεν ισοσταθμίζει την απώλεια. Στη συνέχεια εξετάζεται η έννοια του πολιτιστικού αγαθού και της πολιτιστικής κληρονομιάς μέσα από τα διεθνή και τα ευρωπαϊκά κείμενα. Η «εθνικότητα» του αγαθού, ο δεσμός με το έθνος προέλευσης του και η έννοια του Κράτους προέλευσης είναι ζητήματα που εξετάζονται ώστε να βρεθεί ο γνήσιος δεσμός μεταξύ μιας κοινωνίας και ενός αντικειμένου σε περίπτωση που το διεκδικούν περισσότερα από ένα Κράτη, φυσικά ή νομικά πρόσωπα και αιτούν την επιστροφή του. Δεν είναι σαφές με ποιο κριτήριο κρίνεται η εθνικότητα του. Η γεωγραφική θέση, η εθνικότητα του δημιουργού, το Κράτος στο οποίο δημιουργήθηκε, ή το Κράτος που κατέχει το αντικείμενο μετά την τελευταία μετακίνηση του είναι μερικά από τα κριτήρια που αναλύονται. Οι συνεχείς εξελίξεις στη διεθνή κοινότητα, οι μεταβολές συνόρων και η διαδοχή Κρατών καθιστούν τις απαντήσεις στα παραπάνω ζητήματα εξαιρετικά δύσκολες.

Άλλο ένα ιδιαίτερο χαρακτηριστικό των πολιτιστικών αγαθών που ερευνάται είναι το δημόσιο συμφέρον των Κρατών σε αυτά. Η προηγούμενη κατανόηση του δημόσιου συμφέροντος στην πολιτιστική κληρονομιά είναι απαραίτητη για να γίνει αντιληπτό το πλαίσιο των σκέψεων για τα πολιτιστικά αγαθά. Τέλος όσον αφορά στα ίδια τα πολιτιστικά αγαθά στο δεύτερο μέρος του πρώτου κεφαλαίου εξετάζεται η περίπτωση επιστροφής αντικειμένων, τα οποία αποτελούν μέρος ενός ευρύτερου πολιτιστικού συνόλου και αναλύονται δύο από τα βασικότερα παραδείγματα

επιστροφής αυτής της κατηγορίας: η περίπτωση της Προτομής της Νεφερτίτης και η περίπτωση **των Γλυπτών του Παρθενώνα**. Τα πολιτιστικά σύνολα είναι μια ιδιαίτερη περίπτωση για την επιστροφή και την απόδοση των πολιτιστικών αγαθών, η οποία θα πρέπει να αντιμετωπίζεται με διαφορετικούς όρους και προϋποθέσεις.

Στο δεύτερο κεφάλαιο του πρώτου μέρους εξετάζονται: η **νόμιμη και η παράνομη διακίνηση των πολιτιστικών αγαθών, οι τρόποι αφαίρεσης των πολιτιστικών αγαθών καθώς ο τρόπος αφαίρεσης επηρεάζει την επιστροφή τους**. Αρχικά εξετάζεται το εμπράγματο δικαίωμα της κυριότητας στα πολιτιστικά αγαθά και ο τρόπος προσβολής του. Όσον αφορά στην πράξη αποστέρησης σε πολλές περιπτώσεις η αφαίρεση έχει πραγματοποιηθεί χωρίς τη συγκατάθεση του κυρίου ή πολλές φορές χωρίς να το γνωρίζει ο ίδιος ο κύριος και σε άλλες περιπτώσεις η αφαίρεση είναι προϊόν απάτης. Σε όλες τις περιπτώσεις υπάρχουν ερωτήματα για το πως χαρακτηρίζεται η πράξη, πως μπορεί να προληφθεί, πως θα τιμωρηθεί ο παραβάτης και φυσικά αν θα ακολουθήσει πραγματική αποκατάσταση. Στη συνέχεια αναλύεται η έννοια της κλοπής, η οποία αλλάζει από νομικό σύστημα σε άλλο αλλά και μέσα στο ίδιο νομικό σύστημα με την πάροδο του χρόνου. Η έννοια και η ερμηνεία της κλοπής από ένα Κράτος μπορεί να μη γίνεται αποδεκτή από τα δικαστήρια άλλου Κράτους. Για το λόγο αυτόν πραγματοποιείται συγκριτική μελέτη των διατάξεων για την κλοπή του ποινικού δικαίου διαφόρων Κρατών ώστε να γίνει αντιληπτή η διαφορά στην έννοια. Επίσης αναλύεται και ειδικότερα η κλοπή των πολιτιστικών αγαθών, όπως αυτή ορίζεται στα Διεθνή Κείμενα. Ακολουθεί η αντίστοιχη ερμηνεία και ανάλυση για την παράνομη εξαγωγή των αγαθών και τις περιπτώσεις που περιλαμβάνει. Σύμφωνα με τα Διεθνή Κείμενα τα περισσότερα Κράτη της διεθνούς κοινότητας απαγορεύουν την εξαγωγή των πολιτιστικών αγαθών τους είτε απόλυτα είτε με την έκδοση ειδικής άδειας εξαγωγής. Η παραβίαση της απαγόρευσης αποτελεί αδίκημα, το οποίο τιμωρείται σύμφωνα με τους κανόνες εξαγωγής του κάθε Κράτους. Για έναν μεγάλο αριθμό Κρατών η εισαγωγή ενός πολιτιστικού αγαθού, το οποίο έχει εξαχθεί παράνομα από άλλη χώρα αποτελεί αδίκημα σύμφωνα με το εσωτερικό του δίκαιο. Στο δεύτερο μέρος του δεύτερου κεφαλαίου εξετάζεται η αφαίρεση των πολιτιστικών αγαθών ως διεθνής παράνομη πράξη. Κάθε διεθνής παράνομη πράξη ενός Κράτους συνεπάγεται τη διεθνή του ευθύνη και το υπεύθυνο Κράτος οφείλει να επανορθώσει. Για να ερευνηθεί λοιπόν η

ευθύνη των Κρατών για τις αφαιρέσεις του παρελθόντος θα πρέπει να εξετασθούν σύμφωνα με την αρχή του διαχρονικού δικαίου και λόγω της έλλειψης οποιασδήποτε συνθήκης με θέμα την επιστροφή των πολιτιστικών αγαθών πριν τον 19^ο αιώνα:

i. η περίπτωση της αποικιοκρατίας, κατά την οποία μετακινήθηκε από τα πρώην αποικιακά Κράτη προς τα δυτικά ένας μεγάλος όγκος αντικειμένων

ii. η περίπτωση της διαδοχής Κρατών με βάση τις αρχές του Δημοσίου Διεθνούς Δικαίου και

iii. η δήμευση και η αφαίρεση των πολιτιστικών αγαθών κατά τη διάρκεια της ναζιστικής περιόδου.

Στο δεύτερο μέρος της μελέτης και αφού έχουν γίνει κατανοητές οι έννοιες του πολιτιστικού αγαθού, της φύσης του και ο τρόπος αφαίρεσης του, εξετάζεται η επίλυση της πολιτιστικής διαφοράς που προκύπτει από αυτήν την αφαίρεση. Ο πρώτος τρόπος λύσης είναι η ένδικη επίλυση των διαφορών με αντικείμενο τα πολιτιστικά αγαθά οπότε θα πρέπει να αναλυθούν όλα τα **προβλήματα Ιδιωτικού Διεθνούς Δικαίου** που προκύπτουν από μια τέτοια σχέση. Η επιστροφή και η απόδοση έχουν διαφορετικά χαρακτηριστικά και εξετάζονται ξεχωριστά ως διαδικασίες. Ωστόσο η εύρεση του κανόνα σύγκρουσης που θα υποδείξει το εφαρμοστέο ουσιαστικό δίκαιο προκαλεί τα ίδια προβλήματα Ιδιωτικού Διεθνούς Δικαίου. Η πλειοψηφία των πολιτιστικών διαφορών επιλύεται στα εθνικά δικαστήρια των Κρατών με εφαρμογή του εθνικού δικαίου τους. Το πρώτο ζήτημα που προκύπτει είναι η δικαιοδοσία του δικαστηρίου καθώς θα πρέπει να οριστεί ποιο είναι το αρμόδιο δικαστήριο να κρίνει τη διαφορά και σε ποιο δικαστήριο θα απευθυνθεί όποιος θέλει να ασκήσει αίτηση επιστροφής ή απόδοσης πολιτιστικών αγαθών. Το δεύτερο ζήτημα που προκύπτει είναι το δικαίωμα ενεργητικής νομιμοποίησης. Ποιος μπορεί να διεκδικήσει τα πολιτιστικά αγαθά, τα οποία έχει απωλέσει, και με βάση ποιο δίκαιο θα απαντηθεί αυτό το ερώτημα, είναι τα σημαντικότερα θέματα που αναλύονται σε αυτήν την παράγραφο. Το δικαίωμα αυτό εξετάζεται συγκριτικά για τις διάφορες έννομες τάξεις και τα υποκείμενα δικαιωμάτων. Το τρίτο ζήτημα που προκύπτει είναι το εφαρμοστέο δίκαιο. Υπάρχει ένα γενικό consensus ότι τα κινητά υπάγονται αποκλειστικά στο δίκαιο του τόπου όπου βρίσκονται, εφαρμόζεται δηλαδή η *lex rei sitae*. Στη συνέχεια αναλύοντας τα θετικά και τα αρνητικά του κανόνα ερευνάται αν υπάρχει εξαίρεση από την εφαρμογή του και προτείνονται

λύσεις αντικατάστασης του. Οι προϋποθέσεις και οι όροι επιστροφής προσεγγίζονται σύμφωνα με την αρχή του καλόπιστου αγοραστή. Οπότε η ανάλυση επικεντρώνεται στην ερμηνεία και την εφαρμογή του κανόνα, στην απόκτηση της καλής πίστης, στη συγκριτική μελέτη των διατάξεων για την καλή πίστη, το βάρος απόδειξης της και το δικαίωμα αποζημίωσης του καλόπιστου αγοραστή. Στη συνέχεια επισημαίνεται το οικείο για το Ιδιωτικό Διεθνές Δίκαιο πρόβλημα του νομικού χαρακτηρισμού. Οι έννοιες κλοπή και υπεξαίρεση, κινητό και ακίνητο όπως και η έννοια της καλής πίστης διαφέρουν από δίκαιο σε δίκαιο. Ακόμη και η έννοια του πολιτιστικού αγαθού διαφέρει. Επιπλέον πρέπει να απαντηθεί το ερώτημα με ποιο δίκαιο θα γίνει ο νομικός χαρακτηρισμός και αυτή η επιλογή του δικαστή του forum μπορεί να επιφέρει ποικίλα αποτελέσματα όταν το δικαστήριο έχει να κρίνει ζητήματα τίτλου ιδιοκτησίας και σε κάθε περίπτωση ο αρχικός νομικός χαρακτηρισμός έχει καθοριστικό ρόλο στην οριστική απόφαση. Στην επόμενη παράγραφο αναλύονται τα θέματα που προκύπτουν από τους χρονικούς περιορισμούς που επιβάλλει το δίκαιο όπως η παραγραφή και η χρησιμότητα. Ακόμη το σημείο εκκίνησης του χρόνου παραγραφής και το δίλημμα αν πρόκειται για ζήτημα ουσιαστικού ή δικονομικού δικαίου. Το τελευταίο ζήτημα Ιδιωτικού Διεθνούς Δικαίου που αναλύει η παρούσα μελέτη είναι η αναγνώριση και η εφαρμογή του αλλοδαπού δικαίου. Η εφαρμογή των αλλοδαπών κανόνων Δημοσίου Δικαίου, των Αναγκαστικών Κανόνων Δικαίου και η επιφύλαξη της Δημόσιας Τάξης είναι ζητήματα που προκύπτουν συχνά κατά την επίλυση πολιτιστικών διαφορών καθώς κάθε Κράτος έχει έννομο συμφέρον για τη διατήρηση και την επιστροφή των πολιτιστικών αγαθών του. Το ερώτημα που εξετάζεται είναι αν ένα Κράτος έχει δικαίωμα να αρνηθεί να εφαρμόσει έναν αλλοδαπό κανόνα δικαίου που προστατεύει τα πολιτιστικά αγαθά αυτού του Κράτους με την αιτιολογία ότι εμποδίζει την ελεύθερη κυκλοφορία των αγαθών. Με την απάντηση αυτού του ερωτήματος ολοκληρώνεται η ανάλυση των προβλημάτων που προκύπτουν από την ένδικη επίλυση μιας πολιτιστικής διαφοράς.

Στο δεύτερο κεφάλαιο του δεύτερου μέρους αναλύονται οι εξώδικοι τρόποι επίλυσης μιας πολιτιστικής διαφοράς. Η αποκατάσταση μπορεί να είναι διμερής ή μονομερής με τη θέσπιση ειδικής νομοθεσίας, με τη λήψη μονομερών αποφάσεων, με τη διαπραγμάτευση ή τη διαιτησία. Επιπλέον εξετάζονται οι μέθοδοι αποκατάστασης πέρα από την πραγματική επιστροφή ή απόδοση. Επισημαίνεται ότι

η πραγματική αποκατάσταση και όχι η αποζημίωση ως τρόπος επίλυσης της διαφοράς είναι η ευκταία λύση για τα πολιτιστικά σε αντίθεση με τα κοινά καταναλωτικά αγαθά.

Για να αντιληφθεί κανείς το δίκαιο των πολιτιστικών αγαθών και να προτείνει λύσεις για την ορθότερη λειτουργία του θα πρέπει να κατανοήσει την ιδιαίτερη φύση τους. Η αντιμετώπιση τους από το δίκαιο ως καταναλωτικά αγαθά και η υπαγωγή τους στους αυστηρούς κανόνες του Αστικού και Ιδιωτικού Διεθνούς Δικαίου δε λαμβάνει υπόψιν αυτήν την ιδιαιτερότητα τους. Οπότε οποιαδήποτε λύση για δημιουργία ομοιόμορφου δικαίου δίδεται με τη μελέτη έχει ως κύριο γνώμονα τη μοναδικότητα τους, την προτεραιότητα της πολιτιστικής τους αξίας σε σχέση με την οικονομική τους αξία πέρα από τα στενά πλαίσια του δικαιώματος της κυριότητας του αστικού δικαίου.

B. Τίτλος έκδοσης:

Συνέχεια και Διαδοχή Κρατών στην Κεντρική και Νοτιοανατολική Ευρώπη

Εκδόσεις Αν. Ν. Σάκουλα Αθήνα-Κομοτηνή, έτος έκδοσης 2011

Πρόλογος: Κωνσταντίνος Αντωνόπουλος.

Σελίδες έκδοσης: 92

Περιεχόμενο

Το βιβλίο πραγματεύεται τα ζητήματα της συνέχειας και διαδοχής Κρατών ως αποτέλεσμα της διάλυσης της πρώην Γιουγκοσλαβίας και της Σοβιετικής Ένωσης. Οι δύο αυτές περιπτώσεις φανερώνουν ότι η αντικειμενικότητα των κριτηρίων τα οποία διαμορφώθηκαν στη διεθνή πρακτική που προηγήθηκε είναι πολύ σχετική και ότι υπάρχει ένα αρκετά ευρύ πεδίο διακριτικής ευχέρειας που επιτρέπει σε τρίτα Κράτη και στον Ο.Η.Ε. αποκλίσεις ή ιδιαίτερα ελαστική προσέγγιση τέτοιου είδους περιπτώσεων. Εξετάζεται διεξοδικά η πρακτική των Κρατών που προηγήθηκε και οι απόψεις των συγγραφέων που διατυπώθηκαν. Εν συνεχεία αναλύεται η αντιμετώπιση των ζητημάτων συνέχειας και διαδοχής στο πλαίσιο της δημιουργίας Κρατών στο χώρο της πρώην Γιουγκοσλαβίας και της Σοβιετικής Ένωσης.

Στη μελέτη εξετάζονται περίπλοκα και αμφισβητούμενα ζητήματα διεθνούς δικαίου: Ποιος ήταν ο ρόλος της αυτοδιάθεσης των λαών στη δημιουργία των νέων Κρατών; Πώς θα καθορίζονταν τα σύνορά τους; Ποια η σημασία της αναγνώρισης στη γένεση των νέων Κρατών; Τα κριτήρια για την αναγνώριση των νέων Κρατών που εισήγαγε διακήρυξη της ΕΟΚ της 16^{ης} Δεκεμβρίου 1991 συνιστούσαν μεταβολή του εθνικού δικαίου στον τομέα της αναγνώρισης Κρατών; Είναι νόμιμη η απόσχιση για τη δημιουργία νέου Κράτους; Ποια από τα καινούρια Κράτη αποτελούσαν συνέχεια της νομικής προσωπικότητας των παλαιών και ποια ήταν νέα διάδοχα Κράτη; Ποια κριτήρια θα εφαρμοζόταν για καθοριστεί αν θα υπάρξει «συνέχεια» ή «διαδοχή»; Αναλυτικότερα στο πρώτο κεφάλαιο γίνεται διάκριση μεταξύ διαδοχής και συνέχειας κρατών σύμφωνα με το Δίκαιο Διαδοχής κρατών. Αναλύονται οι δύο αυτές νομικές έννοιες ως πραγματικές καταστάσεις καθώς και οι περιπτώσεις ολικής ή μερικής διαδοχής κρατών όπως και η πολύπλοκη έννοια της νομικής προσωπικότητας των κρατών μέσα από τα παραδείγματα ιστορικών εδαφικών μεταβολών. Ακόμη εξετάζεται το παράδοξο ένα κράτος να «εξαφανίζεται» και στη συνέχεια να αναβιώνει, εφόσον τα στοιχεία έδαφος, πληθυσμός, αυθυπόστατη πολιτική εξουσία και ανεξαρτησία εξακολουθούν να υπάρχουν. Ακολουθεί η ανάλυση των εδαφικών μεταβολών με απορρόφηση ή συγχώνευση, απώλεια εδάφους - διάλυση – απόσχιση και προσαρτήσεις κρατών με χρήση παράνομης βίας. Στη συνέχεια εξετάζεται η ανάλυση των μεταβολών στον πληθυσμό, την κυβέρνηση ή την πολιτική δομή και οι μεταβολές στο διεθνές καθεστώς ενός κράτους. Στο τελευταίο μέρος του πρώτου κεφαλαίου ερευνάται αν η πολεμική πολεμική κατοχή επηρεάζει τη συνέχεια του κράτους και τι συμβαίνει όταν μεταβάλλονται περισσότερα από τα στοιχεία του κράτους.

Το δεύτερο κεφάλαιο αναφέρεται στη συνέχεια και διαδοχή κρατών με αναφορά στην πρώην Ε.Σ.Σ.Δ. και τη Γιουγκοσλαβία. Η διάλυση των παραπάνω σοσιαλιστικών ομοσπονδιακών κρατών στα τέλη της δεκαετίας του '80 και τις αρχές του '90, αναδιαμόρφωσε το δίκαιο της διαδοχής των κρατών, που από την εποχή του Δεύτερου Παγκοσμίου Πολέμου αδρανούσε. Μετά από ένα κύμα εμφάνισης νέων κρατών (τα κράτη της Λατινικής Αμερικής στις αρχές του 19^{ου} αιώνα, την αποαποικιοποίηση μετά το 1960, τη διάλυση της Ε.Σ.Σ.Δ. και της Γιουγκοσλαβίας), υπάρχουν συνήθως μεγάλα χρονικά διαστήματα, κατά τη διάρκεια των οποίων κανένα κράτος δεν εμφανίζεται ή εξαφανίζεται. Κάθε «κύμα» είναι μοναδικό ως προς τη φύση του. Η σπανιότητα τέτοιων γεγονότων τα

οποία έχουν μεταξύ τους διαφορετικό πολιτικό περιεχόμενο, δικαιολογεί την ύπαρξη αντικρουόμενων και διαφορετικών θεωριών και πρακτικών.

Η πρώτη περίπτωση που εξετάζεται είναι η πρώην Ε.Σ.Σ.Δ., η οποία μετά την πτώση των ολοκληρωτικών καθεστώτων, διασπάστηκε μονομιάς σε δώδεκα κράτη, όσες ήταν και οι δημοκρατίες που τη συνέθεταν. Η διαδικασία ανεξαρτησίας των δώδεκα δημοκρατιών πραγματοποιήθηκε εκτός του πεδίου του διεθνούς και εσωτερικού δικαίου. Ήταν μια *de facto* διαδικασία που επιστεύθηκε εξαιτίας της πολιτικής κρίσης που ξέσπασε στη Ρωσία. Οι περισσότερες από τις δώδεκα Σοβιετικές δημοκρατίες θεώρησαν απαραίτητο να διεξάγουν δημοψήφισμα για να αποφασιστεί η απόσχιση από την Ένωση. Η κίνηση αυτή δείχνει ξεκάθαρα ότι οι δημοκρατίες παρόλο που δεν είχαν νομική βάση να στηρίξουν την απόσχιση-ανεξαρτησία, θέλησαν να δώσουν ένα είδος νομιμότητας στην αποχώρησή τους. *Ακολουθεί στο ίδιο κεφάλαιο ανάλυση για την αναγνώριση των πρώην Σοβιετικών Δημοκρατιών και την στάση των τρίτων κρατών και του Ο.Η.Ε.*

Η δεύτερη περίπτωση, η πρώην Γιουγκοσλαβία αναλύεται και αυτή διεξοδικά με την στάση του Ο.Η.Ε. και το Συμβούλιο Ασφαλείας να πρωταγωνιστούν στα πολεμικά γεγονότα της εποχής. Το πρώτο ερώτημα που απαντάται είναι αν πρόκειται για συνέχεια ή διαδοχή προσωπικότητας των κρατών, αν δημιουργήθηκαν νέα κράτη μετά τη διάλυση και φυσικά ποια ήταν η στάση των τρίτων κρατών και του Ο.Η.Ε. ως προς την αναγνώριση τους.

Η μελέτη καταλήγει στο γεγονός ότι δεν υπάρχουν σταθερές στη θεωρία και στην πρακτική, όσον αφορά στο ζήτημα της διαδοχής και της συνέχειας των κρατών. Προς το παρόν το Διεθνές Δίκαιο έχει να προσφέρει περιπτώσιολογία, η οποία προκύπτει από τα πραγματικά περιστατικά σε συνδυασμό με τις βασικές γενικές αρχές του. Κάθε περίπτωση είναι ξεχωριστή, ως προς τη φύση της και για το λόγο αυτόν, οι συνθήκες που αφορούν στη διαδοχή των κρατών περιλαμβάνουν περισσότερο περιπτώσεις, οι οποίες σχετίζονται με την προοδευτική ανάπτυξη του υπάρχοντος Διεθνούς Δικαίου παρά με την κωδικοποίησή του. Εξάλλου, είναι πολύ δύσκολη η κωδικοποίηση ενός αντικείμενου, το οποίο δε διέπεται από μια γενική θεωρία, από μια μακροχρόνια και γενική πρακτική ή από ένα αποκρυσταλλωμένο έθιμο. Κατά βάση η διαδοχή είναι έννοια νομική αλλά εμπεριέχει πολλά πολιτικά στοιχεία. Για το λόγο αυτόν, στις περισσότερες περιπτώσεις συνέχειας ή διαδοχής έγινε λόγος για πολιτικά φαινόμενα. Ωστόσο παραμένουν δύο νομικές έννοιες, δυο νομικοί θεσμοί, οι οποίοι επιφέρουν διαφορετικές συνέπειες.

B. Πρόσφατα Άρθρα

Περιοδικό: *Εφαρμογές αστικού δικαίου και Πολιτικής Δικονομίας*

Έτος: 2025

Τόμος: 3

Σελίδες: 246–251

Τίτλος: *Η Έννοια και η Φύση του Πολιτιστικού Αγαθού*

Η μελέτη πραγματεύεται το ζήτημα των κριτηρίων βάσει των οποίων ένα αντικείμενο χαρακτηρίζεται ως πολιτιστικό αγαθό. Αρχικά εξετάζεται η έννοια, η ιδιαίτερη φύση και η μοναδικότητα του πολιτιστικού αγαθού. Η σύγκριση με ένα κοινό καταναλωτικό αγαθό είναι αναπόφευκτη, καθώς αναδεικνύεται ότι το πολιτιστικό αντικείμενο είναι αναντικατάστατο και ότι η αξία του δεν είναι οικονομική αλλά πολιτιστική. Κατά συνέπεια, η αποζημίωση ως μέσο αποκατάστασης δεν μπορεί να εξισορροπήσει την απώλειά του.

Η ανάλυση συνεχίζεται με παραδείγματα που καταδεικνύουν τη συμβολική σημασία του πολιτιστικού αγαθού για μια κοινότητα και την εγγενή του σύνδεση με τον ανθρώπινο παράγοντα. Οι έννοιες του πολιτιστικού αγαθού και της πολιτιστικής κληρονομιάς εξετάζονται συγκριτικά. Τέλος, η έννοια του πολιτιστικού αγαθού και της πολιτιστικής κληρονομιάς προσεγγίζεται μέσα από το πρίσμα των διεθνών και ευρωπαϊκών νομικών κειμένων.